

HET HUIS VAN DE ZUSTERS

Charlotte Link

HET HUIS
VAN DE ZUSTERS

the house of books

Eerste druk, februari 2004
Vierde druk, oktober 2010

Oorspronkelijke titel

Das Haus der Schwestern

Uitgave

Blanvalet Verlag, München

Copyright © 1997 by Blanvalet Verlag, München

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2004 by The House of Books,
Vianen/Antwerpen

Vertaling

Gerda Wolfswinkel

Omslagontwerp

marliesvisser.nl

Omslagillustratie

Getty Images/Wilfried Krecichwost

Foto auteur

Derek Henthorn

ISBN 978 90 443 2874 5

D/2010/8899/142

NUR 332

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Proloog

Yorkshire, december 1980

Vanachter mijn bureau aan het raam kijk ik uit over de weidse, kale velden van het hoogveengebied. Er waait een ijskoude decemberwind. De lucht is één grauwe, dreigende wolkenmassa. Ze zeggen dat we met Kerstmis sneeuw krijgen, maar hier in Yorkshire weet je het nooit. Je leeft met de hoop dat het beter weer wordt, maar die hoop wordt soms zwaar op de proef gesteld – zeker in het voorjaar, wanneer de winter niet wijken wil en als een gast die geen afscheid kan nemen in de gang blijft staan dralen, in plaats van eindelijk de deur uit te gaan. Als je warm ingepakt over de modderige wegen loopt, hoor je het gekrijs van hongerige vogels in de lucht, sproeit de regen je koud in het gezicht en koester je de herinnering aan de zon en de warmte als een kostbare schat.

Maar nu, in december, hebben we ten minste de kerst nog voor ons. Niet dat Kerstmis zoveel voor me betekent, maar het is toch een klein lichtpuntje in een donkere tijd. Vroeger hield ik van het feest. Maar toen was het huis ook nog vol mensen, stemmen, gelach en gekibbel. Alles werd versierd, er werd wekenlang gebakken en gekookt en er werden feesten en diners gehouden. Niemand kon zo goed een feest organiseren als mijn moeder. Ik denk dat met haar dood mijn plezier in het kerstfeest verdwenen is.

Laura, die goede oude Laura, het enige gezelschap dat me nog rest, doet heel erg haar best alles er zo mooi mogelijk uit te laten zien. Het is roerend, zoals ze aan mij en het huis hangt. Maar soms werkt ze me op mijn zenuwen, wanneer ze als een hondje achter me aan holt en me met haar angstige kinderogen aanstaart. Laura is vierenvijftig, maar ze heeft nog steeds de uitdrukking van een verschrikt meisje op haar gezicht. Tijdens de oorlog was

ze nog jong en ze heeft heel erge dingen meegemaakt. Destijds wist men nauwelijks iets af van de behandeling van psychische trauma's. Men hoopte dat het vanzelf over zou gaan.

Buiten wordt het langzaam donker. Opeens dwarrelen er een paar sneeuwvlokken rond. Ik verheug me op de avond. Dan ga ik bij het haardvuur zitten en neem een oude whisky. Laura komt dan naast me zitten breien en hopelijk houdt ze voornamelijk haar mond dicht. Ze is heel aardig, maar bepaald niet geestig of scherpzinnig. Ik kan wel uit mijn vel springen als ze het over politiek heeft, of over een film die ze op de televisie heeft gezien. Ze is zo ontzettend middelmatig. Ze kan alleen maar nawauwelen wat een ander haar al tien keer heeft voorgekauwd. Maar ze probeert ook nooit om zich een beetje bij te scholen. Ze leest nooit een goed boek, alleen maar kasteelromannetjes. Dan zucht ze zwijmelend en identificeert zich volkomen met de in roze gehulde, beeldschone heldin op het omslag, die in de armen van een krachtige, donkerharige man haar zwaar aangezette lippen aanbiedt voor een kus. Ze wordt er zo door meegesleept, dat voor korte tijd zelfs die verschrikte uitdrukking van haar gezicht verdwijnt.

Misschien neem ik later nog een tweede glas whisky, al kijkt ze me dan afkeurend aan, met de woorden dat veel alcohol niet gezond is. Lieve hemel, ik ben al een oude vrouw! Wat maakt het dan nog uit of ik drink, en hoeveel?

Bovendien heb ik een reden om iets te vieren. Maar dat zeg ik niet tegen Laura, want dan begint ze te klagen. Ik heb zojuist het woordje 'einde' onder mijn roman gezet en ik heb het gevoel dat ik van een zware last ben bevrijd. Ik weet niet hoeveel tijd me nog rest en ik vond het een ondraaglijke gedachte dat ik hem niet zou kunnen afmaken. Maar het werk is voltooid en nu kan ik in alle rust achteroverleunen.

Ik heb mijn levensverhaal opgeschreven. Vierhonderd kantjes, helemaal volgetypt. Mijn leven op papier. Nou ja – bijna. De laatste dertig jaar heb ik weggelaten. Wie interesseert zich nu voor de dagelijkse misères van een oude vrouw? Het is overigens niet zo, dat ik mijn verhaal aan wie dan ook overhandig! Maar het zou me zelf ook geen plezier hebben gedaan, mijn oude dag

te beschrijven. Als ik dan eerlijk had willen zijn, had ik over mijn reuma moeten schrijven, over mijn afnemende gezichtsvermogen, over de jicht, waardoor mijn vingers langzaam krom komen te staan als klauwen. Je moet niets overdrijven, ook oprechtheid niet.

Ik ben toch al eerlijk genoeg te werk gegaan. Ik heb nergens beweerd erg mooi, erg nobel of erg dapper te zijn geweest. Ik ben natuurlijk wel een paar keer heel erg in de verleiding gekomen. Een paar kleine verbeteringen hier of daar, een paar goedaardige versluierungen. Als ik sommige dingen niet had vermeld of anders had gezegd, zou er al gauw een mooier beeld zijn ontstaan. En vanzelfsprekend ook een ander verhaal. Je kunt jezelf natuurlijk voorliegen en je eigen geschiedenis verdraaien, maar dan moet je je afvragen waarom je eigenlijk schrijft.

En je kunt bij de waarheid blijven. Dat is wel hard en pijnlijk soms, maar het is tenminste de waarheid. Op die manier wordt het ook zinvol. Daar heb ik me aan gehouden, op iedere bladzij weer. Ik vraag me wel af, of het feit dat ik niet in de ik-vorm over mezelf heb geschreven, maar over Frances Gray, in de derde persoon, ermee te maken heeft dat ik onbewust hoopte toch een beetje te kunnen sjoemelen. Maar als dat inderdaad een verborgen, oneervol motief van me is geweest, dan kan ik zeggen dat ik me niet heb laten verleiden de lelijke dingen te verfraaien. Ik ben met de Frances in de 'zij'-vorm volstrekt genadeloos omgegaan en dat geeft me een aangenaam gevoel van moed en kracht.

Ik zal mijn aantekeningen goed verstoppen. Hoeveel Laura ook van me houdt, na mijn dood zou ze alles meteen vernietigen, uit angst dat iemand bepaalde dingen te weten zou kunnen komen. Het zou beslist het beste zijn alles te verbranden, want of die vele beschreven bladzijden nu ergens in een schuilplaats liggen weg te rotten of helemaal niet meer bestaan, blijft uiteindelijk hetzelfde. Wat mij betreft heeft het schrijven zijn doel vervuld: schrijven vereist nauwkeurigheid. Vage herinneringen nemen weer scherpe contouren en duidelijke kleuren aan. Ik was gedwongen me de dingen *werkelijk* te herinneren. En terwijl ik daarmee bezig was, heb ik me verzoend met mezelf, mijn leven en mijn lot. Ik heb de mensen, en vooral mezelf, vergeven. Dat

was heel belangrijk voor me en het is me gelukt. Maar toch...

Ik kan het niet zomaar aan de vlammen prijsgeven. Er is te veel werk en te veel tijd in gestoken. Ik breng het niet op. Ik denk wel dat ik hier verkeerd aan doe, maar ik heb in mijn leven al zoveel fouten gemaakt, dat het op eentje meer of minder niet meer aan komt.

Het is intussen helemaal donker geworden; mijn bureaulamp brandt allang. Beneden speelt Laura voor de honderdste keer dezelfde kerstliederen af terwijl ze het avondeten klaarmaakt. Ze zal blij zijn als ik sinds lange tijd weer een keer eetlust heb. Zij denkt altijd meteen dat ze slecht gekookt heeft als je niet flink opschept. Maar in de maanden dat ik schreef heb ik me te veel ingespannen om echte honger te hebben.

Laura is haast ziekelijk afhankelijk van de mening van anderen, vooral van die van mij. Ik vraag me wel eens af wie ze met haar naar liefde hunkerende ogen zal achtervolgen als ik niet meer leef. Ik kan me niet voorstellen dat Laura dan opeens vrij en onafhankelijk in het leven zal staan. Ze heeft iemand nodig naar wiens gunsten ze kan dingen en die ze alles naar de zin kan maken. Eigenlijk heeft ze zelfs iemand nodig die druk op haar uitoefent, anders zal ze zich ontzettend verloren voelen in deze wereld.

Er komt wel iets voor haar. Er zal wel *iemand* komen. De dingen gaan zoals ze gaan. Ik zei het al: hier in Yorkshire weet je het maar nooit...

Frances Gray

Zondag, 22 december 1996

De reis stond van meet af aan onder een slecht gesternte.

Ralph was de hele ochtend al kortaf en in zichzelf gekeerd, maar zijn stemming verslechterde nog toen ze op de luchthaven langs een kiosk holden, waar op een van de kranten een in het oog springende foto van Barbara te zien was. Op de voorpagina van een boulevardblad. Ralph bleef staan, staarde naar de krant en trok meteen zijn portemonnee.

‘Laat toch zitten!’ riep Barbara nerveus. Ze keek op haar horloge. ‘Ons vliegtuig staat op het punt te vertrekken!’

‘Hier hebben we nog wel tijd voor,’ zei Ralph. Hij kocht een krant en schoof het geld over de toonbank naar de verkoper toe. ‘Het is een mooie foto van je. Dat moeten we niet zomaar negeren.’

Het wás ook een mooie foto van Barbara. Ze droeg een zwart mantelpak, waarmee ze er zowel sexy als zakelijk uitzag. Ze hield haar hoofd fier omhoog, haar mond iets geopend. Haar blonde haren wapperden achter haar aan. Er stond in vette rode letters boven: ‘De winnares.’

‘Het is een krant van gisteren,’ merkte Barbara op na een blik op de datum. ‘Die foto is vrijdag bij de rechtbank genomen, na het Kornblum-proces. Ik weet ook niet waarom het zoveel stof doet opwaaien!’

Het klonk als een rechtvaardiging en dat irriteerde haar. Waarom zou ze zich tegenover Ralph verontschuldigen dat ze een proces had gewonnen en dat de pers er levendige belangstelling voor had getoond? Omdat Ralph het pijnlijk vond dat zijn vrouw het onderwerp van op sensatie beluste artikelen in de roddelpers was, omdat hij opzienbarende gevallen toch al beneden zijn niveau achtte en omdat hij strafpleiters als tweederangs ju-

risten beschouwde? Ralph maakte een zeer scherp onderscheid tussen advocaten en raadsliden. Hijzelf was advocaat, uiteraard. Hij behoorde tot een gerenommeerd advocatenkantoor in Frankfurt en hield zich hoofdzakelijk met grote processen van verzekeringsmaatschappijen bezig, waarin afgezien van de belanghebbenden, geen mens geïnteresseerd was. Barbara verdedigde zware delinquenten en was daar zo succesvol in, dat ze steeds weer gevallen aangedragen kreeg waar de kranten maandenlang bol van stonden. Ralph verdiende meer, Barbara was de lieveling van de journalisten. Ieder van hen was dat waar de ander in uitblonk, een doorn in het oog.

Toen ze eindelijk in het vliegtuig zaten – ze waren op het laatste nippertje bij hun gate aangekomen – en de stewardessen de drankjes begonnen in te schenken, vroeg Barbara zich voor de zoveelste keer in de laatste maanden af, wanneer die constant geïrriteerde toon, die voortdurende agressiviteit hun huwelijk was binnengeslopen. Ze kon zich geen specifiek moment herinneren. Zij had de eerste waarschuwingstekenen vast over het hoofd gezien, maar Ralph, herinnerde ze zich, had al langer over problemen gesproken.

Haar oog viel weer op de krant. Ze had gewonnen. Peter Kornblum had diep in de penarie gezeten, en zij had hem eruit gesleept.

Kornblum, burgemeester van een kleine stad, werd er plotse-ling van verdacht zijn negentienjarige liefde met een bijl te hebben doodgeslagen en in mootjes te hebben gehakt. Bij die gelegenheid hoorde mevrouw Kornblum voor het eerst dat haar man intieme betrekkingen met een prostituee had gehad.

‘Denk jij dat hij het heeft gedaan?’ vroeg Ralph. Hij tikte met zijn vinger op de kleine foto van Peter Kornblum, onder aan de pagina.

Barbara schudde haar hoofd. ‘Nooit van zijn leven. Daar is hij het type niet voor. Maar zijn politieke loopbaan is desondanks geruïneerd. Zijn vrouw heeft echtscheiding aangevraagd. Hij is afgeschreven.’ Ze pakte de krant en schoof hem in het opbergnetje van de stoel voor haar. ‘Vergeet het nou maar,’ zei ze, ‘we zijn op vakantie. Over twee dagen is het Kerstmis.’

Hij glimlachte gekweld. Voor de eerste keer begon Barbara er

serieus aan te twijfelen of het wel zo'n goed idee was geweest haar man naar een eenzame omgeving te ontvoeren om hun huwelijk te redden.

Telkens wanneer Laura Selley Westhill Farm een paar dagen of weken verliet om het te verhuren, ging ze op zoek. Het was een vergeefse, moeizame en deprimerende speurtocht naar iets, waarvan ze uiteindelijk niet eens zeker wist of het wel bestond. Joeg ze een fantoom na? Had ze niet allang ieder afzonderlijk hoekje van de oude boerenhoeve doorzocht?

Hijgend kwam ze uit de kast, waar ze ondanks haar pijnlijke botten ingekropen was om daarbinnen voor de honderdste keer alles ondersteboven te halen. Met haar zeventig jaren was ze niet meer de jongste, bovendien werd ze al jaren geplaagd door hevige reumatische klachten die vooral 's winters vaak ondraaglijk waren, en de gure, koude wind die door de dalen van Yorkshire joeg, maakte het er niet beter op. Het zou haar goeddoen de kerstdagen en de jaarwisseling bij haar zuster in het milde zuid-oosten van Engeland door te brengen.

Ze stond voor de kast en liet haar blik door het raam dwalen, naar de glooiende weiden van Wensleydale, die in de zomer zo heldergroen waren, maar nu kaal en grauw leken. De naakte boomtakken bogen om in de wind. Laaghangende wolken joegen langs de hemel. Er dwarrelden een paar sneeuwvlokken uit de lucht. De radiopresentator had vanochtend vroeg gezegd dat ze hier in Noord-Engeland gedurende de kerstdagen rekening moesten houden met sneeuw.

We zullen wel zien, dacht Laura. Het wordt hoe dan ook een lange winter. De winters zijn hier in het noorden altijd lang. Ik zou het huis moeten verkopen en naar een warm land verhuizen.

Zo nu en dan koesterde ze deze gedachte, maar ze wist tegelijkertijd dat ze het nooit zou doen. Westhill Farm was het enige thuis dat ze ooit had gekend. Ze was sterk aan dit huis en dit land gehecht, al verafschuwde ze de kou en de herinneringen waarmee ze hier opgesloten zat.

'Waar zou ik nog meer kunnen zoeken?' dacht ze hardop. Het wemelde hier in huis van de kasten, kleine kamertjes, verscholen hoekjes. Laura kende ze allemaal en had ze ook allemaal over-

hoopgehaald, maar nooit iets van belang gevonden. Vermoedelijk was er niets te vinden en maakte ze zichzelf alleen maar gek.

Ze ging de kamer uit en liep de trap af naar beneden, de keuken in. Hier brandde een warm vuur in het fornuis en het rook naar de kerstkoekjes die Laura die ochtend had gebakken om mee te nemen naar haar zuster. Hoewel er al bijna veertig jaar een elektrisch fornuis in de keuken stond, gebruikte Laura veel liever die ijzeren reus uit de tijd van de eeuwwisseling, waarop vroeger voor het hele, uitgebreide gezin werd gekookt. Ze hield verbeten vast aan de oude dingen, en wel zo angstvallig, alsof ze een stuk van zichzelf zou kwijtraken als ze afscheid nam van iets wat ooit deel van haar leven had uitgemaakt. Ze ervoer alles wat nieuw was als vijandig. Ze vond ook de ontwikkelingen in de wereld uitermate bedreigend en verdrong snel iedere gedachte daaraan.

Ze zette water op, want ze had behoefte aan een kop hete thee. Daarna moest ze inpakken en de bedden voor de gasten gereedmaken. Morgen zou in de loop van de dag een echtpaar uit Duitsland arriveren. Ze had hier nog nooit Duitse gasten gehad. Wat haar betrof waren Duitsers nog steeds de vijand uit twee wereldoorlogen. Aan de andere kant, Peter was ook een Duitser geweest, maar aan hem wilde ze niet meer denken. Ze zou hier liever Fransen of Scandinaviërs hebben ontvangen. Maar ze had dringend geld nodig.

Laura zette vaak advertenties in een catalogus met vakantie-woningen. Van haar bescheiden pensioen kon ze de vele noodzakelijke reparaties niet betalen en zou ze het oude huis aan een sluipend verval moeten prijsgeven. Verhuren was de enige mogelijkheid om af en toe iets bij te verdienen. Het dak moest bijvoorbeeld nodig opnieuw gedekt worden, uiterlijk vóór de volgende winter. Maar het was moeilijk gasten te krijgen. Mensen die naar het noorden wilden, gingen naar het Lake District of reisden rechtstreeks door naar Schotland. Yorkshire, het land van hoogvlakten en veen, koude winden en massieve, kalkstenen huizen, lokte niet veel toeristen. Wie aan Yorkshire dacht, zag lood- en kolenmijnen voor zich, beroete schoorstenen, sombere arbeidersdorpen in nevelige dalen.

Wist men wel hoe lieflijk en vrolijk de lentedagen waren, als

het land met stralendgele narcissen was bezaaid? Wie kende de lichte, grijsblauwe sluiers boven de horizon in hete zomers? Wie had ooit de kruidige lucht geroken die in de herfst op de wind door de dalen woei? Zoals altijd, wanneer Laura aan al deze dingen dacht, kwam de liefde voor het land plotseling als een soort pijn bij haar boven en benam haar de adem. Dan wist ze dat ze nooit weg zou gaan. Dat ze de lange winters, de eenzaamheid en de herinneringen zou verdragen. Als je werkelijk van iets houdt, dan verlaat je het niet, was Laura's vaste overtuiging. Al ergerde je je er steeds weer aan. Je gaat op een dag misschien wel samen te gronde, maar je gaat niet weg.

De waterketel floot. Laura schonk heet water op de theeblaadjes. De kruidige geur kalmeerde haar zenuwen en ze wist uit ervaring dat ze zich bij de eerste slok een ander mens zou voelen.

'Laura en haar kopje thee,' had Frances altijd schamper gezegd, 'daarmee geneest ze buikpijn, kuitkramp, nachtmerries en depressies. Wat haar betreft bestaat er op de hele wereld geen andere medicijn.'

Frances dronk ook graag thee, maar ze had haar problemen er nooit mee kunnen verzachten. Daarvoor nam ze andere dingen tot zich.

'Een goeie scotch met ijs,' zei ze altijd, 'en de wereld is weer zoals het hoort!' Zij had elke kerel onder tafel kunnen drinken.

Laura trok de dikke, gebloemde gordijnen voor het raam en sloot daarmee de invallende duisternis en de huilende wind buiten. Door de gedachte aan Frances was ze weer nerveus geworden. Nu drong het beeld zich weer aan haar op, dat de vreemde gasten twee weken lang elke dag door het huis konden snuffelen. De mensen waren nieuwsgierig. Ze wilden graag dingen over andere mensen te weten komen. Laura wist dat, omdat ze zelf ook wel eens haar neus in andermans zaken stak.

Met haar theekopje in de hand liep Laura naar de eetkamer, controleerde of het mooie porselein en de wijnglazen netjes op de planken stonden. De witte linnen tafellakens lagen keurig gestreken en kant op kant gevouwen in de kast onder het aanrecht. Het zilveren bestek lag ordelijk in het gelid en naar grootte gerangschikt in de met fluweel beklede cassette. Laura knikte te-

vreden. Die Duitsers hoefden hun fijne neuzen er niet voor op te halen.

Ook hier deed ze de gordijnen dicht en maakte ze aanstalten om de kamer te verlaten. Ze hield de hele tijd haar ogen neergeslagen en paste ervoor op ook maar één ogenblik rond te kijken. Maar toen ze de kamer uit ging, bleven ze toch hangen bij de schoorsteenmantel, met de grote zwartwitfoto van Frances Gray in een gouden lijst. Daarop was ze zeventien jaar en droeg ze een matrozenjurk die er heel zedig uitzag. Haar zwarte haren waren glad uit haar gezicht gestreken. Ze was een door en door Keltisch type, met haar bleke huid en felblauwe ogen. Op de foto toonde ze dat enigszins hautaine glimlachje waarmee ze mensen kon intimideren en dat ze ook in haar moeilijkste perioden niet had losgelaten. Maar in feite had ze gewoon nooit haar zwakke kanten laten zien. Weinig mensen in haar omgeving hadden haar dapperheid gewaardeerd. De meesten vonden dat ze best een beetje minder hoog van de toren had mogen blazen.

Frances en bescheiden! Laura moest er bijna om lachen. Ze keek naar het jonge meisje op de foto en zei hardop: 'Je had me gewoon moeten zeggen waar je het verstoppt hebt!'

Frances bleef zwijgen en glimlachen.

Het vliegtuig landde tegen vijf uur 's middags in Londen. Barbara en Ralph waren van plan hier de nacht in een hotel door te brengen en de volgende ochtend met een huurauto naar Yorkshire te vertrekken. Barbara had bedacht dat het wel leuk zou zijn die avond door de feestelijk versierde stad te slenteren en later gezellig ergens te gaan eten. Maar toen ze uit het vliegtuig stapten stroomde het van de regen en dat werd in de loop van de avond steeds erger. Zelfs Regent Street, met zijn lichtjes en de grote kerstboom, was onder deze omstandigheden niet erg uitnodigend.

Volkomen doorweekt zochten Barbara en Ralph ten slotte hun heil in een taxi, lieten zich naar Covent Garden brengen en wisten bij Maxwell's het laatste lege tafeltje te bemachtigen. Het was er druk en lawaaiig, maar in elk geval warm en droog. Ralph streek de natte haren van zijn voorhoofd en nam met gefronste wenkbrauwen de menukaart door.

‘Zoek iets heel lekkers uit,’ zei Barbara, ‘de komende twee weken ben je op mijn kookkunst aangewezen.’

Ralph lachte, maar het kwam niet vrolijk over. ‘Er zullen ook in Yorkshire wel restaurants zijn,’ merkte hij op.

‘Als ik de beschrijving van het huis goed heb begrepen, zitten we daar ongeveer midden in niemandsland,’ verklaarde Barbara. ‘Er is wel een dorp in de buurt, maar...’

Even zwegen ze allebei, toen vroeg Ralph zachtjes: ‘Denk je echt dat het zin heeft?’

‘*Jij* hebt altijd hoog opgegeven over Engeland! *Jij* was degene die altijd zei dat je een keer naar Yorkshire wilde!’

‘Daar gaat het toch niet om,’ zei Ralph, ‘het gaat om ons. Zoals de zaken er nu voorstaan... moeten we onszelf daar echt twee weken lang begraven? Op elkaars lip gaan zitten en onszelf confronteren met alles wat...’

‘Ja. De ellende is dat we nooit tijd voor elkaar hebben. Dat we afgezien van “goedemorgen” en “goedenavond” nauwelijks meer iets tegen elkaar zeggen, allebei alleen nog voor ons werk leven en totaal niet meer weten wat er in de ander omgaat!’

‘Daar wilde ik iets aan doen. Dat weet je.’

‘Ja,’ zei Barbara wrang, ‘dat weet ik. Ten koste van mij.’

Weer zwegen ze allebei. Toen zei Ralph: ‘Maar daar hadden we thuis ook over kunnen praten. Nu, met de kerstdagen.’

‘Wanneer dan? Je weet toch dat we alweer volgepland waren!’

Hij wist het. Kerstavond bij de ouders van Barbara. Eerste kerstdag bij zijn moeder. Tweede kerstdag bij de broer van Barbara. Op 27 december was het zijn verjaardag; weer de familie. Deze reis was trouwens Barbara’s cadeau voor zijn veertigste verjaardag en daarom had hij het niet kunnen afwijzen. Ze had alles al gepland, geregeld en betaald. Ze had met de diverse familieleden gepraat, hun irritatie gesust en de situatie uitgelegd. Ze had niet de waarheid gezegd: ‘Jullie moeten weten dat Ralph en ik midden in een huwelijks crisis zitten. Daarom...’ Natuurlijk niet! Ralph kon zich voorstellen dat ze zich had voorgedaan alsof ze niets liever wilde dan zijn wensen te vervullen. ‘Ralph wilde altijd dolgraag eens naar zo’n afgelegen cottage in Noord-Engeland. Naar Yorkshire, het land van de gezusters Brontë. En zijn veertigste verjaardag is een bijzondere gelegenheid, vin-

den jullie ook niet? Volgend jaar vieren we het weer met elkaar!’

Als we volgend jaar nog bij elkaar zijn, dacht Ralph.

Hun rollen waren op een eigenaardige manier omgedraaid. Barbara had lange tijd niet in de gaten gehad dat het scheefliep tussen hen, en elke poging die hij deed om het probleem aan te snijden en te bespreken, tegengewerkt. Ze had geen tijd, geen zin, was te moe of ze was ervan overtuigd dat er helemaal geen probleem was. Het scheen haar niet op te vallen dat ze elkaar praktisch alleen nog in het voorbijhollen zagen.

Maar op zeker moment in het afgelopen jaar begon het haar blijkbaar toch te dagen dat er een paar flinke problemen waren, en nu had *zij* besloten die uit de wereld te helpen. Gewend om de koe bij de horens te vatten en tegenstand te overwinnen, had ze de reis naar een afgelegen uithoek in Yorkshire geboekt, waar ze twee weken lang noch door vrienden en verwanten, noch door beroepsmatige verplichtingen gestoord konden worden. Op een of andere manier had ze Ralph er volslagen mee overrompeld – typisch iets voor haar, trouwens – en dat ergerde hem. Hij had het gevoel alsof ze een soort startschot had gelost. Doel: het redden van ons huwelijk. Termijn: twee weken. Hij voelde zich net een kandidaat in een televisiequiz: ‘U hebt precies zestig seconden!’

De laatste jaren was hij alleen nog maar gefrustreerd geweest en had hij het gevoel gekregen dat hij in de steek werd gelaten. Hij hield het niet meer vol, wellicht ook doordat hij er gewoon niet meer in geloofde dat er iets kon veranderen. En nu wilde *hij* niet meer praten. Hij wilde niet om iets smeken wat ze hem toch niet zou geven.

Barbara had zich in de menukaart verdiept. Haar zachte gemompel verried dat ze zich concentreerde. Barbara deed altijd alles in opperste concentratie. Als ze werkte kon er een bom naast haar afgaan zonder dat ze zelfs maar opkeek.

Tijdens haar werk, dacht Ralph bitter, zou ik vlak naast haar dood neer kunnen vallen, zonder dat ze het merkt.

Hij was zich ervan bewust dat hij al een tijdlang te veel zelfmedelijden had, maar hij deed geen serieuze pogingen er iets tegen te ondernemen. Het deed hem goed af en toe zichzelf te troosten en zichzelf ervan te verzekeren dat hij het tamelijk slecht had.

Barbara keek op. ‘Heb je al wat gekozen?’ vroeg ze.

Ralph kromp in elkaar. ‘O, sorry, ik was even helemaal afwezig.’

‘Hier staat een voorgerecht voor twee personen. Ik vind dat we dat wel kunnen nemen.’

‘Dat is goed.’

‘Echt? Het hoeft niet, hoor, als je niet wilt. Ik kan ook iets anders uitzoeken.’

‘Barbara, ik ben heel goed in staat te zeggen als ik iets niet wil,’ reageerde Ralph nogal heftig. ‘Het is goed.’

‘Je hoeft niet meteen zo’n grote mond op te zetten. Soms heb ik het gevoel dat je me met opzet mijn zin geeft, om later te kunnen beweren dat ik het gras voor je voeten heb weggemaaid!’

‘Doe niet zo absurd!’

Ze starden elkaar aan. Zo ging het elke keer: hun opgekropte agressie ontladde zich om een kleinigheid, waardoor een onschuldige situatie in een enorme ruzie dreigde te escaleren.

‘Nou,’ zei Barbara, ‘ik neem in elk geval dit voorgerecht voor twee personen *niet*. Ik zoek wel wat anders uit.’ Ze wist best dat ze zich kinderachtig aanstelde. Ze *wilde* kinderachtig zijn.

‘Waarschijnlijk heb je gelijk,’ vond Ralph. ‘Waarom zouden we een voorgerecht samen delen, als we in ons verdere leven helemaal niets samen delen.’

‘Wat een diepzinnige opmerking! En zo geestig!’

‘Hoe wil je dan dat ik op die typische grillen van jou reageer?’

‘Je hoeft helemaal niet te reageren. Luister gewoon niet naar me!’

‘Ik dacht dat we twee weken weg moesten om juist wél naar je te luisteren,’ antwoordde Ralph koel.

Barbara zei niets terug en verdiepte zich opnieuw in de kaart. Maar deze keer leek het nauwelijks tot haar door te dringen wat ze las. Ralph kon het aan de boze blik in haar ogen zien. Hem was de eetlust intussen vergaan. Toen de ober met de pen in de aanslag bij hen kwam staan en hen verwachtingsvol aankeek, verzuchtte hij: ‘We hebben nog geen keus kunnen maken.’

Maandag, 23 december 1996

Ze was klaar voor het vertrek. Er stonden twee koffers beneden bij de voordeur, een reistas ernaast en een plastic zak met proviand voor onderweg. Laura had de afgelopen jaren geleerd op alles te bezuinigen en de restauratiewagen in de trein was absoluut te duur. Dus had ze boterhammen klaargemaakt en twee thermoskannen met hete thee gevuld. Ze had immers een lange nachtelijke reis voor de boeg. Maar morgen zou ze bij haar zuster in Kent zijn en een goede, warme maaltijd krijgen. Althans, als Marjorie in de stemming was om te koken. Meestal was haar humeur te slecht om ook nog in de keuken te gaan staan; dan mocht ze blij zijn als ze opgewarmd blikvoedsel kreeg. Marjorie vond altijd wel een reden om een slechte bui te hebben: het weer, de stijgende kosten van levensonderhoud, de schandalen rond het koningshuis. Ze drukte een deprimerend stempel op haar omgeving met haar akelige voorspellingen en ze verklaarde geregeld dat ze blij was dat ze ouder werd, dan hoefde ze alle rampen die de aarde en de mensen te wachten stonden, niet meer mee te maken. Met haar pessimistische kijk op alles wat met vooruitgang en ontwikkeling te maken had, leek ze op Laura, maar zij reageerde daar agressief, niet angstig op. Marjorie maakte zich beslist niet druk om andere mensen, terwijl Laura van vroeg tot laat niet anders deed.

Het zal wel weer een trieste boel zijn bij Marjorie, dacht Laura. Als ze niet af en toe het huis moest achterlaten om het te verhuren, zou ze op zijn hoogst eens een weekend naar Marjorie toe gaan. Uit fatsoen, omdat ze haar enige familielid was dat nog leefde. Misschien zou ze haar ook zo nu en dan eens schrijven.

Hoe dichtter het moment van vertrek naderde, hoe ellendiger Laura zich voelde. Om vijf uur zou Fernand Leigh van Daleview

komen, om haar naar het station in Northallerton te brengen. Eigenlijk had ze het aan Lilian, zijn vrouw, gevraagd, maar hij had gisteravond opgebeld om te zeggen dat hij het zou doen. Lilian kon zeker het huis weer niet uit.

Er was niets meer te doen. Laura slenterde door de kamers met een mok thee in haar hand. Buiten sneeuwde het. Ze had de verwarming in de kelder hoog gezet en het was lekker warm in huis. Ze zouden het hier goed hebben, die vreemde mensen, die haar wegjoegen, die...

Houd toch op! vermaande ze zichzelf. Wees niet zo onrechtvaardig! Niemand jaagt je weg. Niemand kan dat.

Met haar ogen streelde ze elk afzonderlijk voorwerp en prentte het zich in. Af en toe bleef haar blik bij een lade of een loszittende vloerplank hangen. Dan liep ze er snel naartoe om de plek die haar aandacht had getrokken te onderzoeken, vond niets en wendde zich weer af.

Stop nou met zoeken, zei ze streng tegen zichzelf, je maakt jezelf gek als je altijd alleen maar *daaraan* denkt!

Ze keek op de klok. Halfdrie. Het was op deze decemberdag niet echt licht geworden en weldra zou het alweer donker zijn.

Ze ging voor een van de ramen staan die op de voortuin uitkeken en tuurde de weg af. Nog geen gasten te zien.

Naarmate ze noordelijker kwamen ging de regen over in natte sneeuw. Barbara en Ralph reden om beurten. Ze waren allebei al snel aan het links rijden gewend. In het drukke verkeer rondom Londen was het nog een beetje moeilijk geweest, maar op de A1, die vanuit het zuiden van Engeland naar het noorden leidde, hadden ze er al geen problemen meer mee. Wel werd de sneeuwval dichter en onaangener. De ruitenwissers joegen heen en weer. Barbara, die achter het stuur zat, stelde vast dat het zicht steeds slechter werd.

‘Ik hoop dat we er gauw zijn,’ zei ze.

‘Moet ik je weer aflossen?’ vroeg Ralph. Hij had de hele tijd zwijsend uit het raam zitten kijken.

‘Ik rijd nog een stukje door, maar dan zou ik het wel fijn vinden als je het overneemt. Het wordt behoorlijk inspannend.’ Barbara maakte haar blik even los van de weg en keek opzij naar

Ralph. Al sinds vanochtend keek ze soms heimelijk naar hem. Wat deed ze toch vreemd! Ze kende die man al vijftien jaar, ze was elf jaar met hem getrouwd. En nu keek ze naar hem zoals ze als tiener naar een knappe jongen had gekeken. Maar ook al paste haar gedrag niet bij haar leeftijd, en ook nog tegenover Ralph, ze kon er niets aan doen. Hij zag er vandaag zo *anders* uit; weer zo'n alarmerend teken dat ze veel te weinig tijd met elkaar doorbrachten en van elkaar verwijderd waren geraakt. Ze kende hem alleen nog in een kostuum met stropdas, als succesvolle advocaat van tegen de veertig die met een afwezige blik op weg ging naar kantoor, in gedachten altijd bezig met zijn dossiers. Ze stond er versteld van dat ze hem opeens in een spijkerbroek en een trui meemaakte, zijn donkere haren maar vluchtig gekamd, en ook nu wel afwezig, maar verdiept in het landschap dat voorbijflitste, kalm en ontspannen.

'Je ziet er eigenlijk best jong uit voor een man die over een paar dagen veertig wordt,' zei ze.

Ralph fronste zijn wenkbrauwen. 'Is dat een compliment?'

'Wat anders?'

Hij haalde zijn schouders op. 'Ik weet het niet. Moet je kijken, verderop bij dat wegrestaurant kun je van de weg af. Laten we daar ruilen.'

Ze reed de parkeerplaats van een *Happy Eater* op. Ralph stapte uit en liep om de auto heen, terwijl Barbara zich op zijn stoel liet glijden. Toen Ralph weer instapte, waren zijn haren wit van de sneeuw.

'Het sneeuwt behoorlijk door,' zei hij, 'we moeten voortmaken. Als het erger wordt, blijven we nog ergens steken.'

'Ik dacht altijd dat het in Engeland haast nooit sneeuwde!'

'In het zuiden betrekkelijk zelden. Maar in Noord-Engeland en Schotland komen ware sneeuwstormen voor.'

Tegen halfvier kwamen ze in Leyburn aan, waar ze een agent de weg naar Leigh's Dale vroegen.

'U moet de A684 blijven volgen,' legde hij uit, 'Wensley, Aysgarth, Worton. Bij Worton slaat u af in de richting Askrigg. Leigh's Dale ligt nog een stuk noordelijker, richting Whitaside-Moor.'

Nadat ze de grote weg die dwars door Wensleydale leidde,

hadden verlaten, bekreep hun steeds sterker het gevoel dat ze op weg waren naar een afgelegen, eenzaam gebied. Eindeloos strekten de glooiende weilanden zich links en rechts van hen uit. Ze werden doorsneden met lage muurtjes die al met een laagje sneeuw waren bedekt. De bomen staken er als zwarte skeletten boven uit. Hier en daar stond een huis met bruine muren, verzonken in een dalletje, of boven op een heuvel, waar het de koude wind trotseerde. Aan de horizon leken door de sneeuwval hemel en aarde met elkaar te versmelten in een grijs inferno. Zwarte vogels krijsten boven die uitgestrektheid. Toen het verweerde bord met 'Leigh's Dale 1 mijl' opdook, slaakte Barbara een kreet van opluchting. 'Hè, eindelijk! Ik dacht al dat de wereld hier ophield!'

Leigh's Dale bleek uit niet meer dan een tiental huizen langs een smalle dorpsstraat te bestaan, met een kerk en een kerkhof. Er was geen mens op straat, er stonden alleen een paar auto's langs de stoep geparkeerd. Wel brandden achter een paar ramen gekleurde lichtjes en aan twee deuren hingen kerstkransen met grote rode linten.

'Verderop schijnt een winkel te zijn,' zei Ralph. 'Daar kunnen ze ons vast wel vertellen hoe we naar Westhill Farm moeten komen. Bovendien kunnen we er wat voorraden kopen. Onze verhuurster zorgt heus niet voor het avondeten en ik heb honger!'

'Dat is een goed idee,' beaamde Barbara. 'We kopen nu de noodzakelijkste dingen en morgen slaan we uitgebreid in voor Kerstmis. Parkeer maar achter die chique wagen!'

'Dat is een Bentley,' sprak Ralph eerbiedig. 'Er wonen zeker rijkelui in deze omgeving.'

Een paar stappen van de auto naar de deur van de winkel waren voldoende om hen in sneeuwpoppen te veranderen. Inmiddels barstten miljoenen sneeuwvlokken los uit de antracietgrijze hemel.

Een vrouw van middelbare leeftijd, die bij de deur naar het stormachtige weer stond te kijken, knikte de twee binnengekomen mensen vriendelijk toe en zei: 'Er komt nog veel meer! Ik zei vorige week nog: "We krijgen een heleboel sneeuw met de kerst." Maar mijn kleinkinderen vinden dat ik dat helemaal niet kan weten!' Ze snoof minachtend. 'Die jongelui van tegenwoor-

dig hebben nergens meer benul van! Ze gaan voor de tv zitten en luisteren naar de weerman. En daar houden ze zich aan vast, hoe vaak hij er ook naast zit. Weet u, het weer hier zit me in het bloed. Ik kan het zien aan de kleur van de lucht en ik ruik het aan de geur die uit de aarde opstijgt. En dan weet ik wat ons te wachten staat.’ Ze knikte trots. ‘Mijn moeder was ook zo. Zij heeft de sneeuwstorm van 1947 nog voorspeld. Toen lag er meer dan twee meter sneeuw. Heel wat huizen waren ingesneeuwd. En het zal nu wel niet veel beter worden.’ Na dit weinig opbeurende weerbericht glimlachte ze en vervolgde: ‘Wat kan ik voor u doen? U komt zeker niet uit deze buurt?’

‘Nee, ik ben Barbara Amberg. Dit is mijn man Ralph. Wij willen naar Westhill Farm.’

‘O! Naar het Huis van de Zusters! Ik ben Cynthia Moore, de eigenares van de winkel hier.’

‘Zusters?’ vroeg Barbara. ‘Ik dacht dat juffrouw Selley er alleen woonde.’

‘O, dat is een oude naam. Die stamt uit de tijd dat er van de hele familie in Westhill Farm nog maar twee zusters overgebleven waren. Ze zijn er allebei niet meer, maar iedereen noemt het nog steeds het Huis van de Zusters.’ Ze glimlachte opnieuw en dempte daarna haar stem, alsof ze een heel onbeleefde vraag ging stellen: ‘U spreekt goed Engels, hoor, maar...’

‘Wij komen uit Duitsland,’ zei Ralph.

‘Uit Duitsland? En dan helemaal hierheen? Hartelijk welkom in Leigh’s Dale! Laura is een beetje zonderling, maar een lief mens. Het zal u goed bevallen op Westhill Farm.’

‘We zouden het prettig vinden als u ons de weg naar Westhill wilt wijzen,’ greep Ralph haar korte adempauze aan. ‘Bovendien willen we graag wat levensmiddelen kopen.’

‘Natuurlijk,’ stemde Cynthia ijverig in, ‘zoekt u maar uit wat u nodig hebt. Dan leg ik u later wel uit hoe u moet rijden.’

De winkel liep veel verder naar achteren door dan van buitenaf te zien was. Hij was in een aantal gangen onderverdeeld door lange rijen met schappen. Toen Barbara de hoek omging naar de tweede gang, botste ze bijna tegen een grote man op die uit het niets opdook met een stapel blikken in zijn handen. Hij droeg een donkergroene mantel en hoge laarzen.

Barbara bleef abrupt staan, zodat Ralph, die vlak achter haar liep, tegen haar aan botste. Eén tel keken ze elkaar alledrie verbaasd aan.

‘Neemt u me niet kwalijk,’ zei de vreemde man eindelijk.

‘Geeft niet, hoor,’ zei Barbara.

Hij staarde haar met zijn donkere ogen doordringend aan en Barbara keek terug, maar het gaf haar een onbehaaglijk gevoel. Ze wist dat ze als eerste zou weggijken als hij nu zijn blik niet afwendde.

Gelukkig ging zijn aandacht plotseling naar iets anders uit en draaide hij zich om. ‘Lil!’ riep hij. De beleefde toon die hij daarnet nog in zijn stem had, was helemaal verdwenen. ‘Kom je nou eindelijk?’

Het was meer een bevel dan een vraag. Meteen verscheen er een jonge vrouw, een onopvallend, schichtig mensje, dat de beide vreemdelingen een aarzelend glimlachje schonk, maar toen weer verlegen naar de grond keek. De man liet met één hand de conservenblikjes los, zodat de stapel gevaarlijk begon te wankelen, en greep de arm van de vrouw stevig beet. Ze onderdrukte een kreet van pijn.

‘Ik heb niet eeuwen de tijd. Ik moet Laura Selley straks nog naar de trein brengen.’

‘Wij zijn de vakantiegasten van juffrouw Selley,’ zei Barbara.

‘O ja? Dan zijn we de komende tijd burenen. Leigh is de naam. Fernand Leigh.’

‘Barbara Amberg. Dit is mijn man.’

Ralph knikte Fernand Leigh koeltjes toe. Deze dacht weer aan de vrouw die hij nog steeds zo hard bij haar pols vasthield, dat zijn knokkels er wit door afstaken. ‘Mijn vrouw, Lilian,’ stelde hij haar voor.

Lilian had de hele tijd strak naar de grond staan staren, maar keek nu even op. Barbara verstijfde en ze hoorde dat Ralph achter haar zijn adem inhield. In het vage licht van de verouderde plafondlampen zagen ze allebei wat hun bij de vluchtige kennismaking niet was opgevallen: Lilians linkeroog werd ontsierd door een lelijke, blauwgroene bloeditstorting, die inmiddels langzaam begon weg te trekken. Haar onderlip was opgezet en in een van haar mondhoecken zat een korstje bloed.

‘Aangenaam kennis te hebben gemaakt,’ zei Fernand Leigh. ‘We zien elkaar misschien nog wel!’ Hij knikte en beende verder naar de kassa. Hij trok Lilian achter zich aan.

Barbara en Ralph keken elkaar aan. ‘Hij zal wel zeggen dat zijn vrouw van de trap is gevallen,’ zei Ralph.

Barbara antwoordde: ‘Zulke gezichten heb ik al heel vaak gezien en dan bedoel ik niet alleen de bloedsporen en blauwe plekken, maar ook de uitdrukking in de ogen en de manier waarop ze glimlachen en hun hoofd gebogen houden. Ze kijken je aan alsof ze zich verontschuldigen voor hun bestaan. Die vrouw is een wrak, Ralph. En dat was ze vermoedelijk nog niet *voordat* ze hem leerde kennen.’

Ralph keek uit het raam. ‘Die Bentley is van hem. Ze stappen net in.’

Cynthia was onopvallend bij hen komen staan. ‘Praktisch de hele omgeving is van hem,’ zei ze, ‘met inbegrip van alle huizen in dit plaatsje. Destijds waren de Leighs echte feodale heersers. Het enige autonome bezit was Westhill Farm, dat aan de Grays toebehoorde, wat hun behoorlijk dwarszat. Fernand heeft inmiddels een heleboel land van Westhill gekocht. Maar het is velen een raadsel waarvan. Ze zeggen dat hij te veel drinkt en schulden maakt. Maar toen had hij opeens ook die auto! Hij zal wel ergens reserves hebben.’

‘Wat is er met zijn vrouw aan de hand?’ vroeg Barbara. ‘Ze ziet er verschrikkelijk uit!’

Cynthia zuchtte. ‘Dat is een groot probleem. Fernand Leigh is in zijn hart geen slechte kerel, moet u weten. Ik weet niet wat zich tussen hem en Lil afspeelt, maar hij verliest blijkbaar regelmatig zijn zelfbeheersing. Ze is soms nog erger toetgetakeld dan nu.’

‘En daar doet niemand wat aan?’ vroeg Ralph ongelovig. ‘Je kunt die vent zó aanklagen wegens mishandeling!’

‘Dan moet Lil wel meewerken,’ merkte Cynthia op. ‘Tot dusverre dekt ze hem hardnekkig. Ze is heel vindingrijk in het bedenken van verklaringen voor al die verwondingen.’

‘Dat gaat vaak zo,’ zei Barbara. ‘Mannen als deze Leigh krijg je niet te pakken, zolang hun vrouwen bang zijn een aanklacht tegen hen in te dienen.’

‘Hij is heus geen slecht mens,’ hield Cynthia vol. ‘Hij had het als kind niet makkelijk. Zijn vader dronk ook en zijn moeder – een Franse immigrante, vandaar zijn Franse voornaam – werd in de loop der jaren steeds depressiever omdat ze maar niet over haar heimwee heen kon komen. Fernand zat in de mangel tussen die twee.’

‘Eerlijk gezegd ben ik allang niet meer onder de indruk van dit soort excuses voor geweldpleging,’ zei Ralph. ‘Een mens wordt met een vrije wil geboren, en wat je in je leven ook overkomt, op zeker moment ben je verantwoordelijk voor wat je verder van je leven maakt.’

Cynthia knikte. ‘Daar hebt u wel gelijk in, hoor, maar... Maar goed,’ ging ze op een ander onderwerp over, ‘heeft u alles wat u nodig hebt?’

‘Voorlopig wel,’ zei Barbara. ‘In elk geval komen we morgen terug om uitgebreid in te slaan voor de feestdagen.’

Cynthia keek vol twijfel naar buiten, waar een huilende storm de sneeuwvlokken voortjoeg. ‘Ik hoop dat u morgen nog in staat bent hier te komen. Als het heel erg wordt komt het leger, het Catterick-garnizoen met pantserwagens, om de hoofdwegen sneeuwvrij te maken, maar aan de zijwegen doen ze niets en Westhill ligt een heel stuk verderop!’

‘Ach, zo erg zal het toch niet worden!’ zei Barbara luchtig. ‘We hebben sneeuwkettingen in de auto. Dat lukt ons wel. Wilt u zo vriendelijk zijn ons te zeggen hoe we moeten rijden?’

Laura kromp in elkaar bij het doffe geluid van de deurklopper, hoewel ze erop had gerekend dat de gasten ieder moment konden komen. Ze gaf een kreetje toen ze een scheut hete thee over haar hand morste. Ze was blijkbaar volslagen over haar toeren van de reis, waar ze tegenop zag, en van de confrontatie met de wereld buiten de veilige muren van Westhill. Ze zette haar kopje neer, liep naar de gang, bracht in het voorbijhollen haar haren in orde, trok haar schouders recht en deed open.

De storm rukte de deur bijna uit haar hand en een vlaag sneeuwvlokken wervelde haar tegemoet. Het was al bijna donker en Laura kon weinig meer zien dan de omtrekken van de twee gedaanten die voor haar stonden.

‘Goedendag, ik ben Laura Selley,’ zei ze. Ze moest luid praten om boven de wind uit te komen. ‘Komt u binnen!’

Barbara had direct in de gaten waarom Cynthia Laura ‘zonderling’ had genoemd. De oudere dame was ongetwijfeld heel aardig, maar wel erg verstrooid en zenuwachtig. Eerst had ze de nieuw aangekomen gasten naar de keuken gebracht en hun thee aangeboden, maar ze zaten net, of ze bedacht dat ze hun absoluut eerst het huis moest laten zien, omdat ze ieder moment opgehaald kon worden. Dus zetten ze hun kopjes weer neer en volgden ze Laura door het huis. Op de begane grond bevonden zich behalve de ruime keuken nog een woonkamer en een eetkamer. Barbara’s blik bleef meteen bij de foto op de schoorsteen hangen. ‘Wie is dat?’

‘Frances Gray. Dit alles was ooit eigendom van de familie Gray.’

‘Heeft u het van hen gekocht?’ vroeg Ralph, die erover nadenkt hoe het kon dat deze eenvoudige vrouw zoveel geld had.

‘Ik heb het geërfd,’ antwoordde Laura trots. ‘Van Frances. Zij was de laatste van de familie. Er waren geen nakomelingen.’

‘Is het hier niet erg eenzaam?’ vroeg Barbara. Zij vond het idee om hier jaar in jaar uit alleen te moeten leven nogal benauwend.

Laura schudde haar hoofd. ‘Voor mij niet. Ik woon hier al langer dan vijftig jaar, weet u.’ Ze scheen dat een volstrekt plausibele verklaring te vinden.

Ze liepen via een witgeschilderde houten trap naar de eerste verdieping. Hier waren twee grote en drie kleine slaapkamers en een ouderwetse badkamer met een badkuip op vier krullerige pootjes.

‘Ik heb in een van de grote slaapkamers het bed voor u opge maakt,’ sprak Laura. ‘Ik denk dat u daar de meeste ruimte hebt.’

Barbara en Ralph keken elkaar even aan en besloten stilzwijgend Laura in geen geval te laten merken dat ze al een paar jaar apart sliepen.

Maar Laura had het lichte onbehagen tussen die twee opgemerkt en intuïtief juist geïnterpreteerd. Verlegen voegde ze eraan toe: ‘U kunt natuurlijk ook over de kleinere slaapkamers beschikken. Alleen mijn eigen kamer moet...’

‘Uiteraard,’ zei Ralph snel.

Toen ze de trap af liepen, vroeg Barbara nieuwsgierig: ‘Was u een vriendin van Frances Gray?’

Ralph schudde nauwelijks merkbaar zijn hoofd. Hij kende Barbara’s gewoonte om vreemde mensen recht op de man af uit te horen en hij stelde dat zeker niet op prijs. Maar Laura was gul met het verstrekken van informatie.

‘Dat kun je wel zeggen. Eigenlijk was ik de huishoudster. Maar ik ben hier als kind al gekomen en het was gewoon mijn thuis. Frances en ik hadden alleen elkaar.’

‘Hebt u hier beiden helemaal alleen gewoond?’

Er trok een schaduw over Laura’s gezicht. ‘Na de dood van Adeline en het vertrek van Victoria Leigh... wel!’

‘Victoria Leigh?’

‘De zuster van Frances.’

‘Had zij iets te maken met de Leighs van... hoe heet het? Daleview?’

‘Barbara!’ vermaande Ralph haar zachtjes.

‘Ze was getrouwd met de vader van Fernand Leigh. Ze zijn gescheiden.’

‘Heeft hij haar mishandeld?’

‘Barbara toch!’ zei Ralph, nu wat scherper. Barbara wist wel wat hij dacht: Je gaat je boekje ver te buiten!

Laura scheen verrast te zijn. ‘Nee. Hoezo?’

‘Wij hebben Fernand Leigh en zijn vrouw in Leigh’s Dale ontmoet,’ legde Barbara uit, ‘en mevrouw Leigh zag er tamelijk toetakeld uit.’

‘Tja,’ zei Laura met een peinzende, wat weemoedige uitdrukking, ‘daar zijn er altijd twee voor nodig, nietwaar? Ik vraag me wel eens af of je een slachtoffer wordt door het lot, of dat je jezelf tot slachtoffer maakt?’

Terwijl Barbara dit antwoord nogal verbaasd verwerkte – ze had niet verwacht dat Laura de kwestie vanuit een dergelijk ingewikkelde psychologische invalshoek zou bekijken – ging Ralph naar buiten om de bagage uit de auto te halen. Bij de deur botste hij haast tegen Fernand Leigh op, die als een grote donkere schim uit de sneeuw opdook. De mannen groetten elkaar ijszig. Fernand deed een stap achteruit om Ralph naar buiten te laten en

kwam toen in een wolk van sneeuw en kou binnen. Hij vulde als het ware de hele gang. Ook al was hij niet veel langer dan Ralph, zijn manier van doen kwam dermate dominerend over, dat alles om hem heen kleiner leek te worden.

‘Juffrouw Selley,’ zei hij, ‘we moeten weg. Het weer verslechtert met de minuut. U hebt waarschijnlijk de laatste trein die de komende dagen van hieruit kan vertrekken.’

‘Lieve help, ik had niet gedacht dat het zo erg zou worden,’ mompelde Laura. Ze ging meteen hectisch op zoek naar haar handschoenen, sjaal en muts.

‘We zullen toch niet helemaal insneeuwen?’ vroeg Barbara.

Fernand draaide zich naar haar om. In het schemerlicht van de smalle gang voelde ze zijn blik meer dan dat ze hem zag. ‘Daar kan ik niets met zekerheid over zeggen,’ antwoordde hij. ‘Het kan zijn dat u hier vanaf morgen volslagen vastzit.’

‘Dat zou wel heel onaangenaam zijn!’

Hij haalde zijn schouders op. ‘Ik denk niet dat het weer zich iets aantrekt van wat u wel en niet prettig vindt.’

‘Daar ga ik ook niet vanuit,’ antwoordde Barbara stijfjes.

Hij lachte en zei onverwacht vredelievend: ‘Natuurlijk niet. Neem me niet kwalijk, dat was een domme opmerking.’

Hij had zich alweer omgedraaid en pakte Laura’s twee koffers en de reistas, die bij de deur stonden. ‘Klaar, juffrouw Selley?’

‘Klaar,’ zei Laura. Ze zette een muts op – zelfgebreid zo te zien, en een beetje te klein – pakte de plastic tas met haar proviand en haar handtas, die eruitzag als een ronde bruine bonbon. Ze haalde diep adem. Pas op het laatste moment bedacht ze dat ze Barbara nog gedag moest zeggen. Toen verliet ze het huis met het gezicht van een bange soldaat die de oorlog in moet en nauwelijks hoop heeft als winnaar uit de strijd te komen.

De trein denderde door de nacht en Laura kon de slaap niet vatten. In de coupé brandde nog een zwak lichtje en ze kon de sneeuwvlokken door het raam heen zien. Fernand had haar met de jeep naar het station gebracht; met een andere auto was hij er niet meer doorheen gekomen. In York had ze moeten overstappen en lang moeten wachten, omdat alle vertrektijden al gewijzigd waren. Overal om haar heen had ze alarmerende berichten

over het weer opgevangen. Er werd rekening gehouden met een regelrechte sneeuwstorm boven Noord-Engeland en Schotland.

Die twee sneeuwen in en dan hebben ze een heleboel tijd om in het huis rond te snuffelen, dacht Laura somber. Kon ze bij het volgende station maar uitstappen en met de omgaande trein terugrijden. Maar afgezien van het feit dat haar terugkeer tegen alle afspraken indruiste en nogal wat ergernis zou veroorzaken, was het maar de vraag of het haar zou lukken Westhill nog te bereiken.

‘Van nu af aan rijdt er niets meer,’ had Fernand op het station van Northallerton gezegd en er met een blik op de chaos buiten aan toegevoegd: ‘Duim maar voor me dat ik nog thuiskom!’

Ze dacht aan Barbara. Ze vond die vreemde vrouw verdacht. Niet onsympathiek, helemaal niet, maar wel gevaarlijk. Ze was heel doelgericht en direct in haar manier van vragen stellen. Eigenaardig genoeg had Laura haar beslist niet nieuwsgierig gevonden; nieuwsgierigheid had een onaangename bijklank, en ging gepaard met sensatielust, maar Barbara kwam zo helemaal niet over. Meer als iemand die bezeten was van een vurige belangstelling voor alles wat om haar heen gebeurde en voor iedereen die haar pad kruiste. Een belangstelling die zich ook tot de achtergronden en voorgeschiedenis van een situatie uitstreekte, op het gevaar af dat deze tot op het bot ontleed werden. Barbara gluurde niet door het sleutelgat, ze stampte rechtstreeks de kamer binnen en vroeg wat ze wilde weten.

Net als Frances, dacht Laura. En meteen beseftte ze dat het juist dát was, wat Barbara sympathiek maakte en haar tegelijkertijd angst en wantrouwen inboezemde.

Barbara was net als Frances Gray.